

ОБҐРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МОДЕЛІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖАХ

JUSTIFICATION OF THE PEDAGOGICAL MODEL OF METHODOLOGICAL TRAINING OF FUTURE EDUCATORS IN PEDAGOGICAL COLLEGES

Стаття присвячена одній з актуальних проблем підготовки майбутніх вихователів закладі дошкільної освіти – педагогічна модель методичної підготовки майбутніх фахівців дошкільної галузі. Зокрема, розкривається сутність таких понять як модель, педагогічне моделювання, системно-цілісний підхід. Основна увага зосереджується на теоретико-методичних засадах педагогічного моделювання підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності. Висвітлюються структурні компоненти структурно-функціональної моделі реалізації ідей системно-цілісного підходу у процесі викладання фахових методик задля оновлення методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури обґрунтовується значення педагогічного моделювання у методичній підготовці здобувачів освіти. Обґрунтовано доцільність реалізації ідей системно-цілісного підходу у процесі викладання фахових методик. Визначено, що у процесі викладання фахових методик, структурно-функціональна модель відбиває основні системоутворюючі складники системно-цілісної підготовки студентів до успішної педагогічної діяльності – цільової, змістовно-організаційної, прaxeологічної та результативної, а також зв'язки між ними. Проаналізовано методи дослідження, які використані під час розроблення авторської моделі методичної підготовки студентів та її експериментальної апробації: аналіз сукупності об'єктивних та суб'єктивних умов методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО як системного детермінуючого ресурсу оновлення процесу викладання фахових методик в педагогічному коледжі; інтеграція методико-технологічних підходів, схем, «маршрутів професійного розвитку», що ефективно функціонують у процесі організованої експериментально-дослідної роботи; узагальнення результатів спостереження, проведеного в ході дослідно-експериментальної роботи з систематизації об'єктивних та суб'єктивних умов ефективності методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, варіативних форм узагальнення та презентування набутого квазіпрофесійного досвіду методичної роботи педагогів-вихователів (семінари, майстер-класи, тренінги).

Ключові слова: методична підготовка, педагогічний коледж, педагогічне моделювання, структурно-функціональна модель.

The article is devoted to one of the urgent problems of training future educators in a preschool education institution - a pedagogical model of methodical training of future specialists in the preschool field. In particular, the essence of such concepts as model, pedagogical modeling, systemic and holistic approach is revealed. The main focus is on the theoretical and methodological foundations of pedagogical modeling of training future specialists in preschool education for professional activities. The structural components of the structural-functional model of the implementation of the ideas of the systemic-holistic approach in the process of teaching professional methods are highlighted in order to update the methodical training of future teachers of special education in the conditions of a pedagogical college. Based on the analysis of psychological and pedagogical literature, the importance of pedagogical modeling in the methodical training of education seekers is substantiated. The expediency of implementing the ideas of a system-holistic approach in the process of teaching professional methods is substantiated. It was determined that in the process of teaching professional methods, the structural-functional model reflects the main system-forming components of the system-integrated preparation of students for successful pedagogical activity - target, content-organizational, praxeological and effective, as well as the connections between them. The research methods used during the development of the author's model of methodical training of students and its experimental approbation are analyzed: the analysis of the set of objective and subjective conditions of methodical training of future teachers of vocational education and training as a systemic determining resource for updating the process of teaching professional methods in a pedagogical college; integration of methodological and technological approaches, schemes, "routes of professional development" that function effectively in the process of organized experimental and research work; generalization of the results of the observation carried out in the course of research and experimental work on the systematization of objective and subjective conditions for the effectiveness of methodical training of future teachers of special education, variable forms of generalization and presentation of the acquired quasi-professional experience of methodical work of teachers-educators (seminars, master classes, trainings).

Key words: methodical training, pedagogical college, pedagogical modeling, structural-functional model.

УДК 37.02.

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/51.2.19>

Найда Р.Г.,

канд. пед. наук, доцент,
Відокремленого структурного
підрозділу «Дубенський педагогічний
фаховий коледж Рівненського
державного гуманітарного університету»

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Для наочного опису системно-цілісної методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО у педагогічному коледжі до успішної педагогічної діяльності під час вивчення фахових методик як педагогічної системи прийнято дослідницьке рішення скористатись методом моделювання, одним із найбільш

продуктивних методів вивчення та перетворення систем. При цьому спиралися на уявлення таких вчених-методологів, як І. Бех [1], Ю. Бех [2], Т. Гуменюк [3], І. Дичківська [4], Т. Захарчук [5], О. Косенчук [6], Г. Мешко [7], М. Олійник [8], В. Ортинський [9] та ін. Згідно їх поглядів, моделювання є теоретико-пізнавальною процедурою, що здійснюється шля-

хом абстрактно-логічного мислення дослідника й відбивається в емпіричному чи теоретичному рівнях пізнання педагогічної дійсності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Суть моделювання полягає в тому, що характеристики деякого об'єкта відтворюються на іншому, спеціально створеному об'єкті, який називається моделлю. Потреба моделі виникає тоді, коли дослідження безпосередньо самого об'єкта неможливе, складне, вимагає занадто тривалого часу і т. п. [10, с. 73].

Важливо відзначити, що самостійного значення у процесі дослідження модель не має. Вона є лише засобом пізнання іншого об'єкта, а знання, отримані про змодельований процес, інтерпретуються, «переносяться» з допомогою спеціальних процедур на досліджуваний об'єкт. Нерідко можна зустріти розуміння моделювання у ширшому сенсі – як «метод пізнавальної та управлінської діяльності, який дозволяє адекватно описати та цілісно відобразити в модельних уявленнях сутність, найважливіші якості та компоненти системи, отримати інформацію про її минулий і майбутній стан та умови побудови, функціонування та розвитку» [11, с. 120]. Нині метод моделювання активно застосовується у педагогіці. Специфіка його використання у педагогічній науці та практиці розкривається у працях провідних методологів (С. Гончаренко [14], Д. Чернілевський [12] та ін.), а також у напрацюваннях сучасних дослідників, котрі вивчали різноманітні аспекти професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО (В. Бутенко [15], О. Вашак [16], Ю. Волинець [17], С. Гаврилюк [18], В. Давкуш [19], І. Княжева [20], Л. Козак [21] та ін.). Примітно, що анонсований метод застосовується в переважній більшості науково-педагогічних досліджень. І, як зазначає Д. Чернілевський [12], «наскільки різноманітна, неповторна педагогічна дійсність, настільки ж велика й різноманітність моделей, що зустрічаються у педагогічних дослідженнях» [12, с. 35].

Однак через надзвичайну складність педагогічної реальності жодна модель не може бути адекватна феномену, який моделюється, і повністю відтворювати досліджуваний об'єкт. Тому під час розробки кожної конкретної моделі необхідно визначити, які елементи, властивості, залежності можуть і повинні знайти в ній відображення. У педагогічних дослідженнях використовуються моделі описового, пояснювального або прогностичного характеру, які дозволяють: формалізувати проєктовані процеси; зробити припущення про взаємозв'язки, причини, що впливають на події; розробити список рекомендацій, необхідних для реалізації експериментальних впливів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В час становлення фахової передвищої освіти аспекти методичної підготовки

фахівців дошкільної галузі набувають особливої актуальності. Водночас проблема педагогічного моделювання методичної підготовки майбутніх вихователів в умовах педагогічного коледжу на сьогодні залишається мало дослідженою.

Метою нашого дослідження є педагогічне проєктування, що відображає загальний задум моделюваної системи методичної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, основні принципи її побудови та функціонування.

Виклад основного матеріалу. З погляду відтворюваності властивостей оригіналу в педагогічній науці виокремлюють різні види моделей: структурні моделі, які імітують внутрішню організацію оригіналу; функціональні моделі – імітують спосіб поведінки оригіналу; змішані моделі, розробка яких детермінована неможливістю використовувати одну основу моделювання, абсолютно абстрагуючись від інших, адже більшість завдань, що виникають у педагогічному дослідженні, мають комплексний, багатолінійний характер.

Примітно, що сучасні дослідники найчастіше поєднують структурний та функціональний підходи під час створення авторських моделей. Так, шляхом встановлення структурної подоби моделі та оригіналу на підставі інформації про функцію моделі вчені отримують інформацію про функцію оригіналу, або навпаки, встановлюючи подібність функцій, – інформацію про структуру оригіналу. Тому нині в дисертаційних дослідженнях знаходимо два підвиди змішаних моделей цього роду: у першому випадку – структурно-функціональну модель, а у другому – функціонально-структурну.

Однак використання змішаних моделей під час дослідження складно організованих, багатоконпонентних, багаторівневих об'єктів використання згаданих підвидів є недоцільним. Оскільки такі моделі складні, інформаційно перенасичені, а тому не виконують своєї гносеологічної функції. Цим пояснюється те що, що у педагогічних дослідженнях, у яких, зазвичай, вивчаються саме об'єкти такого роду, широко використовуються структурні моделі. Пізнання внутрішньої природи та сутності об'єкта, явища, завжди передбачає розкриття його структури. Структура – невід'ємний атрибут усіх реально існуючих об'єктів та систем.

Така значущість структури у процесі пізнання зумовлює широке застосування структурних моделей. Гносеологічною особливістю структурних моделей є їх менша «прив'язаність» до оригіналу, що дає можливість побудови моделей різних рівнів абстрактності та узагальненості, а також, – створення декількох структурних моделей для одного і того ж оригіналу. Виділяють структури двох типів: структури об'єктів відносної стійкості та структури процесів. Відповідно до цього на два типи поділяються і структурні моделі: структурні моделі «статичних» об'єктів; структурні моделі процесів.

Відповідно до цієї логіки, будь-яка модель має бути структурною. Ізоморфізм буквально означає «подобу структур», існування певного, абстрактного, формального типу відносин, що існує між будь-якими складниками системи.

Завданням нашого дослідження найбільшою мірою також відповідає структурна модель, яка дозволить наочно уявити процес системно-цілісної методичної підготовки студентів педагогічного коледжу до успішної педагогічної діяльності через виокремлення його основних, системоутворювальних елементів та взаємозв'язків між ними. Як резюмує М. Олійник, котрий систематизував теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Східної Європи, за призначенням моделі можуть бути: ті, що спрямовані на дослідження реально існуючого об'єкта, тоді між моделлю і об'єктом має бути істотна подоба; ті, що проектують поки що не існуючий об'єкт, у цьому випадку модель повинна містити ймовірні, бажані характеристики об'єкта, виявлені на основі теоретичного аналізу [8].

Структурно-функціональна модель розуміється як схематична система, що відображає або відтворює існуючі або спроектовані структури, склад та зміст навчання майбутніх вихователів ЗДО, організацію освітнього процесу під час викладання фахових методик, яка забезпечує реалізацію авторського експериментального задуму.

Зазначимо, що запровадження системно-цілісного підходу в процес методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО передбачало апробацію запропонованої моделі в реальному освітньому процесі педагогічного коледжу. Для побудови авторської моделі методичної підготовки студентів та її експериментальної апробації були використані такі методи дослідження: аналіз сукупності об'єктивних та суб'єктивних умов методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО як системного детермінуючого ресурсу оновлення процесу викладання фахових методик в педагогічному коледжі; інтеграція методико-технологічних підходів, схем, «маршрутів професійного розвитку», що ефективно функціонують у процесі організованої експериментально-дослідної роботи; узагальнення результатів спостереження, проведеного в ході дослідно-експериментальної роботи з систематизації об'єктивних та суб'єктивних умов ефективності методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, варіативних форм узагальнення та презентування набутого квазі-професійного досвіду мето-

дичної роботи педагогів-вихователів (семінари, майстер-класи, тренінги). Для візуального уявлення структури та змісту авторської моделі використали конкретну методичну схему (рис. 1).

Така модель, задана за методичною схемою, як динамічний процес саморозвитку педагога у логіці руху «від мети до результату» через обґрунтування мети, завдань, змісту, методів, принципів, діагностики професійно-освітньої діяльності щодо методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в педагогічних коледжах.

Модель запровадження ідей системно-цілісного підходу у практику викладання фахових методик під час оновлення й технологізації методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО поєднує у собі теоретико-концептуальну частину (зміст моделі) та методико-технологічну частину (обґрунтування структурних компонентів моделі: ціль, завдання, методи, принципи, засоби, форми).

Оскільки методична частина моделі повинна адекватно відповідати її змісту, необхідно конкретизувати концептуальне бачення процесу запровадження ідей системно-цілісного підходу у практику викладання фахових методик. Особливістю авторського концептуального бачення анонсованого процесу є відображення сутнісних параметрів досліджуваного і спроектованого об'єкта й специфічних характеристик, які виражають його своєрідність у порівнянні з іншими можливими варіантами розуміння, трактування даного явища.

Такий концептуальний вектор дасть змогу, на наш погляд, розкрити системність й цілісність досліджуваної педагогічної системи з огляду на складність її компонентів, виявити механізми та фактори, що забезпечують цю цілісність, знайти різноманітні типи зв'язків та звести їх у єдину теоретичну картину.

Підставою для виявлення засад концептуального бачення процесу запровадження ідей системно-цілісного підходу у практику викладання фахових методик під час методичної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти в педагогіч-

Рис. 1. Покрокова схема методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО на основі використання ідей системно-цілісного підходу в розрізі логіки «від цілей до результату»

них коледжах виступав комплексний системний аналіз, що відбиває різні його аспекти – компонентний, структурний, функціональний та ін. Компонентний аналіз дозволив виявити концептуально значущі елементи системи, яка моделюється. Для будь-якого реального об'єкта характерна наявність яскраво виражених диференційованих його частин, кожна з яких може своєю чергою розглядатися як самостійна реально існуюча визначеність.

При системному осмисленні досліджуваного об'єкта складові розглядалися в якості його елементів, або компонентів. Поза як, на думку С. Петренко система – це завжди сукупність безлічі взаємопов'язаних елементів, і наявність деякої множини елементів, що виступає загальною ознакою системи [13, с. 35]. Разом з тим, апелювали до тези, що компонентний аналіз передбачає виявлення не всіх елементів системи (що фактично неможливо), а саме системотворчих і системозначних, які виражають сутність і специфіку даної системи. Ці компоненти і знаходять свій відбиток у моделі.

Структурний аналіз передбачив виявлення характеру взаємодії, відносин та зв'язків між концептуально значущими компонентами системи методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, що забезпечують її цілісність й стають підґрунтям для реалізації постулатів системно-цілісного підходу у практику викладання фахових методик. Наявність певних зв'язків між елементами або внутрішньо специфічних відносин між ними також є істотною, необхідною ознакою системи.

Оскільки їх кількість також тяжіє до нескінченності, під час моделювання авторської моделі виявили та відобразили ті з них, які виражають сутність досліджуваної системи. Ураховали, що зв'язки між елементами означають таку залежність, коли зміна властивостей одного призводить до зміни властивостей іншого.

Таким чином, система – це не лише сукупність безлічі одиниць, в якій кожна одиниця підпорядковується причинно-наслідковим зв'язкам, а єдність відносин і зв'язків окремих частин, що зумовлюють виконання певної складної функції, яка можлива лише завдяки структурі деякої кількості взаємопов'язаних та взаємодіючих один з одним елементів.

Функціональний аналіз дав змогу встановити функцію, або призначення кожного компонента системи в цілому. Будь-яка штучна система має певне призначення, яке можна описати системою цілей. Система цілей при цьому може бути визначена як безліч цілей та відносин між ними. Функціонування системи, з цього погляду, є поведінкою системи, спрямованою на досягнення певної системи цілей.

У нашому дослідженні загальну концептуальну схему реалізації ідей системно-цілісного підходу

у процесі викладання фахових методик задля оновлення методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО визначає структурно-функціональна модель, що відбиває основні системоутворюючі складники системно-цілісної підготовки студентів до успішної педагогічної діяльності – цільової, змістовно-організаційної, праксеологічної та результативної, а також зв'язки між ними (рис. 2).

Цільовий компонент відображає мету реалізації системно-цілісного підходу у процесі викладання фахових методик – оновлення методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. Ціль іманентно включає очікуваний, прогнозований та запланований результат такої підготовки.

Змістовно-організаційний компонент відбиває сукупність теоретичних й концептуальних постулатів, з опорюю на які відбуватиметься організація освітньої діяльності студентів педагогічного коледжу.

Праксеологічний компонент відображає діяльну інтерпретацію освітнього процесу, заснованого на методології системно-цілісного підходу, як єдності різних видів діяльності студентів (освітньої, освітньо-професійної, науково-дослідної, поза навчальної, соціокультурної та ін.), які цілеспрямовано та системно насичуються професійно орієнтованими формами роботи, педагогічно скоординованими для досягнення мети дослідження. Задля того передбачалось використання низки засобів, форм, методів організації освітньої діяльності студентів під час вивчення фахових методик. Під час вибору яких враховували низку факторів педагогічного процесу, до яких відносяться: потенційні можливості організаційних форм освітньої діяльності з точки зору освоєння з їх допомогою тих чи інших професійних знань, умінь, формування особистісних якостей; функцію навчальної інформації у педагогічному процесі (навчальна, контрольна-діагностична); цільове призначення навчальної інформації (пізнавального типу, операційного типу); можливості студентів (рівень навчально-пізнавальної діяльності, рівень базової підготовки з предмета); можливості матеріально-технічної бази педагогічного коледжу.

З позицій нашого дослідження, вибір засобів, форм, методів організації освітньої діяльності студентів під час вивчення фахових методик, адекватних цілям системно-цілісної методичної підготовки визначається її специфікою.

У цьому контексті слід зазначити, що застосування, наприклад, задачних технологій у підготовці майбутніх вихователів ЗДО характеризується певними особливостями. Вони зумовлені насамперед тим, що практична методична діяльність фактично завжди пов'язана з вирішенням тих чи інших педагогічних завдань. Це вказує на той факт, що методичні завдання повинні стати центральним об'єктом уваги майбутніх педагогів дошкільної освіти.

Відповідно в умовах реалізації системно-цілісного підходу під час вивчення фахових методик за доцільне вважали приділити особливу увагу вирішенню студентами професійно зорієнтованих проблемних педагогічних завдань з метою адаптації майбутніх вихователів ЗДО до нескінченного різноманіття професійних проблемних ситуацій.

Праксеологічний складник моделі виражає, водночас, особистісно зорієнтовану спрямованість методичної підготовки майбутніх вихователів

ЗДО, що забезпечує розвиток суб'єктності студентів. Тобто їх перехід з позиції пасивного засвоєння, заданого у процесі навчання професійно необхідного та нормативно передбаченого змісту освіти, на позицію активного, діяльного учасника процесу навчання, що прагне до самореалізації та самоорганізації, розвитку та задоволення своїх професійно-особистісних потреб у всіх видах діяльності.

Іншими словами, цей компонент забезпечує особисте засвоєння студентами змісту освіти, що

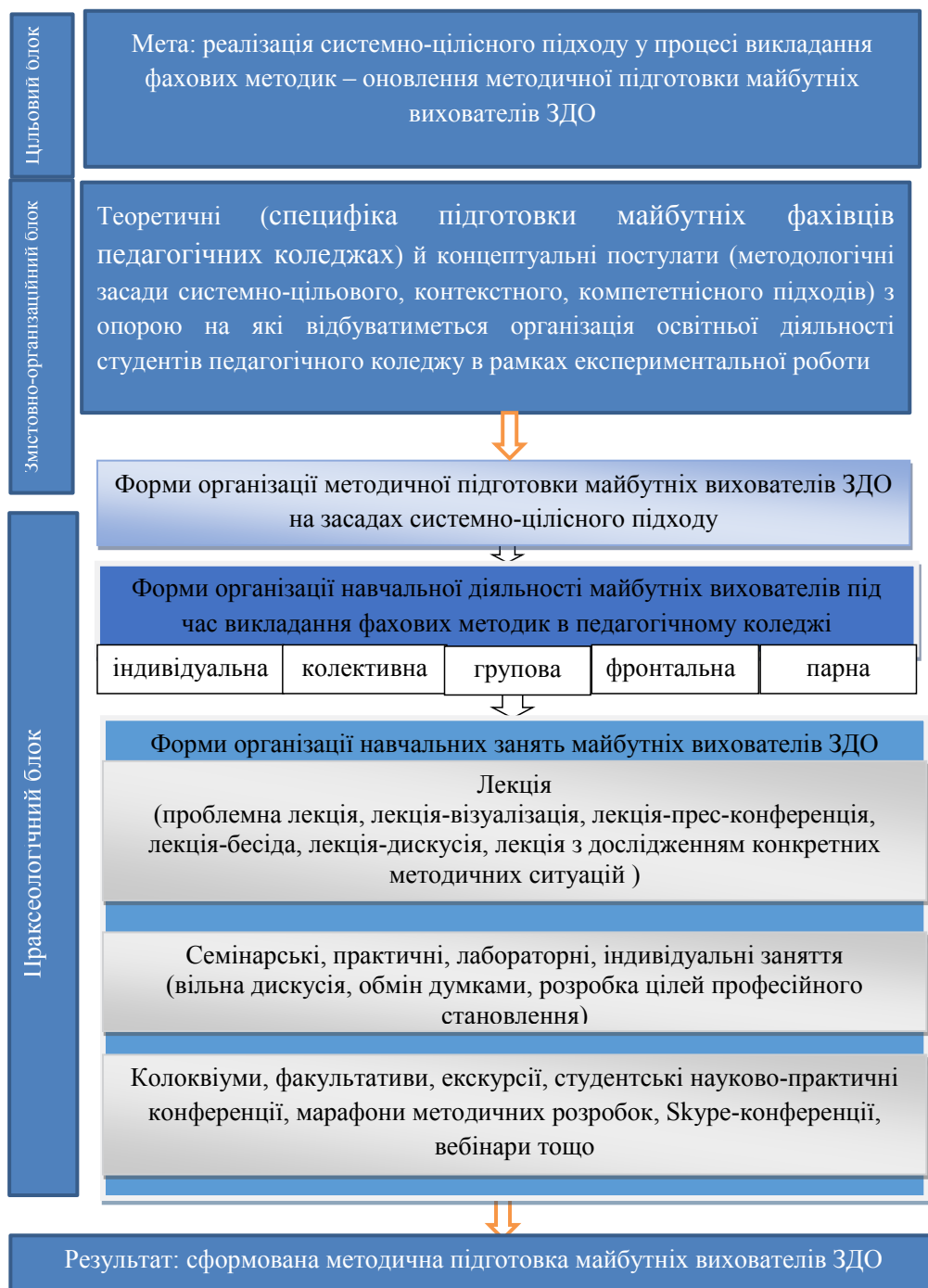

Рис. 2. Структурно-функціональна модель реалізації ідей системно-цілісного підходу у процесі викладання фахових методик задля оновлення методичної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в умовах педагогічного коледжу

реалізується в різноманітних діяльнісних формах, на основі розвитку професійної самосвідомості як інтегруючого фактора методичної підготовки. Функціонування окреслених складників забезпечується управлінським впливом викладачів, від організації якого насамперед залежить успішність і ефективність реалізації цілей методичної підготовки.

Висновки. У нашому дослідженні моделювання значною мірою має проектувальний характер. Будучи одним з різновидів соціального проектування педагогічне проектування, спрямоване на створення і зміну процесів освіти, навчання та виховання, воно може гарантувати якийсь практичний результат, однозначно заданий і розрахований із певною ймовірністю. Як і будь-які соціальні системи, функціонування педагогічних систем, характеризується досить високим ступенем невизначеності, що потребує постійного аналізу та корекції процесів, що відбуваються в системі. Цю особливість педагогічного проектування можна трактувати як протиріччя, що у свою чергу виступає джерелом розвитку системи та впливає на вдосконалення процесів освіти. У процесі створення моделі, що описує ідеї системно-цілісної методичної підготовки, підготовку майбутніх вихователів ЗДО у педагогічному коледжі під час вивчення фахових методик процедура моделювання включала кілька етапів: актуалізація вже накопичених знань про об'єкт дослідження; вибір із числа існуючих моделей тієї, яка найбільш адекватно відображає сутність досліджуваного об'єкта та відповідає цілям дослідження; безпосереднє дослідження моделі, яке завершується одержанням нових знань про досліджуваний об'єкт.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Бех І. Д. Виховання особистості : навч.-метод. посібник: У 2 кн. Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. К. : Либідь, 2003. 280 с.
- Бех Ю. В. Філософія управління соціальними системами: монографія. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 623 с.
- Гуменюк Т. Б., Корець М. С. Системний підхід як складова освітньої інноватики. *Наука і освіта*. 2014. № 7. С. 63–67.
- Дичківська І. М. Підготовка вихователя як суб'єкта інноваційної педагогічної діяльності в контексті сучасних тенденцій розвитку. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2004. Вип. 29. С. 24–31.
- Захарчук Т. В. Система педагогічних умов застосування медіаосвітніх технологій у професійній підготовці. *Вісник Севастопольського національного технічного університету*. Сер.: Педагогіка. 2012. Вип. 127. С. 115–119.
- Косенчук О. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в процесі фахової підготовки. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2019. Вип. 1. С. 71–77.
- Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-ге вид., стер. Київ: Академвидав, 2012. 200 с.
- Олійник М. І. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в країнах Східної Європи: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2016. 442 с.
- Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури. 2019. 472 с.
- Нечай С. П. Теорія і практика підготовки майбутніх вихователів до поліфункціонального застосування музики в аудіальному розвитку дошкільників : дис... докт. пед. наук: 13.00.08. Київ, 2015. 493с.
- Танько Т. П. Теорія та практика музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів у педагогічних університетах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Х., 2004. 503 с.
- Чернілевський Д. В., Томчук М. І. Педагогіка та психологія вищої школи. Вінн. соц.-екон. ін.-тутУн-ту «Україна». 2006. 402 с.
- Петренко С. А. Творча діяльність педагога як важливий засіб формування у дошкільників основних рухових умінь та навичок. *Вісник Київського міжнародного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2005. Випуск № 7. С. 186-195.
- Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 375 с.
- Бутенко В. Г. Сучасний стан підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників засобами ігрової діяльності. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. Вип. 62. С. 22-34.
- Вашак О. О. Специфіка підготовки майбутніх вихователів до екологічного виховання дошкільників на засадах етнопедагогіки. *Педагогічні науки*. 2009. Вип. 2. С. 49-54.
- Волинець Ю. О. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дослідницької діяльності. *Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід / за загальною редакцією Г. В. Бєленької, О. А. Половіної*. К., 2015. С. 194-217.
- Гаврилюк С. М. Принципи розвитку педагогічної творчості майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 2 (46). С. 303–314.
- Давкуш Н. В. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до прогностичної діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Ялта, 2011. 20 с.
- Княжева І. А. Системний і синергетичний підходи дослідження феномена «методична культура майбутніх викладачів педагогічних дисциплін спеціальності «Дошкільна освіта». *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського*. Педагогічні науки : зб. наук. праць. 2015. № 2 (49). С. 82–87.
- Козак Л. В. Підготовка майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності : монографія / за ред. д-ра пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України С. О. Сисоєвої; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Едельвейс, 2014. 599 с.